

Un gând

Războiul modern este în primul rând un război al tehnicii de luptă. Armamentul și tehnica de luptă au influențat decisiv istoria războaielor din cele mai vechi timpuri până în prezent. În antichitate, hoplitul grec și legionarul roman s-au impus în fața numeroșilor războinici de diverse nații și cu diverse stiluri de a lupta grație eficienței echipamentului lor, care le oferea un raport bun între protecție și mijloace ofensive. Pregătire fizică, instrucția de luptă și disciplina (vitală în cazul luptei în formație) erau atuuri la fel de importante pentru cele două categorii de militari amintiți, dar se cunosc cazuri când toate acestea nu le-au fost de nici un folos în fața unui adversar înzestrat cu tehnică de luptă superioară. Un exemplu relevant este eșecul catastrofal înregistrat de legiunile triumvirului Crassus la Carrhae (53 î.Hr.) – una dintre cele mai dure înfrângeri din toată istoria Romei. Acolo călăreții-arcași parți, dotați cu arcuri compozite puternice au ținut, de la distanță, sub tir constant legiunile, ai căror soldați încercau să-și mențină formațiile, în ciuda șocului provocat de faptul că săgețile le penetrau armura și scutul.

Mai târziu, în Evul Mediu, cavalerul greu înarmat și protejat de cea mai bună armură pe care o puteau cumpăra banii a devenit stăpânul câmpului de luptă, până în momentul în care evoluția tehnicii militare a oferit pedestrașului mijloace de a se proteja eficient cu sulita lungă și platoșa și de a reacționa ucigător de la distanță prin intermediul armelor de foc. Legat de această epocă, pentru istoria românilor, am putea aminti mai puțin cunoscuta luptă de la Verbia din 17-18 noiembrie 1561, unde o mână de călăreți polonezi, înarmați cu arme de foc au pus pe fugă, oastea de țărani a Moldovei. Lupta reprezintă apusul „oștii celei mari”.

Acestea din urmă, noi venite pe câmpul de luptă, vor duce la apariția războiului modern – războiul în care partea care poate concentra cea mai mare putere de foc în punctele-cheie ale confruntării câștigă. Principiul a rămas valabil peste secole, din epoca modernă până azi. În timpul războaielor napoleoniene - epocă în care sabia și lancea încă mai contau în balanța luptei – formidabilul tir al tunurilor grupate în “grande batterie” realiza breșa prin care infanteria și cavaleria străpungeau linia adversă. În ultima înfruntare însă, la Waterloo, neomogena armată anglo-belgiano-olandezo-germană, echipată cu muschete moderne și cartușe de hârtie, ce permiteau un tir de 4 focuri pe minut, a produs pierderi mari veteranilor lui Napoleon, altfel superiori la toate capitolele. O jumătate de secol după Waterloo, pe mare, focului i-a fost opusă, pentru prima dată în istorie, o pavăză serioasă: blindajul de oțel. Cursa proiectil-blindaj începea. Rezultatele vor fi uluitoare și vor transforma radical câmpul de luptă, care nu se extinsese prea mult în ultimele 3 milenii.

Epoca războaielor moderne, războaie în care tehnica de luptă este mai presus de ceilalți factori, debutează însă cu Primul Război Mondial. Mobilizarea generală și înarmarea extraordinară oferită de puterea industrială permit adversarilor să opereze pe fronturi de dimensiuni continentale, iar conflictul devine mondial. Progresele fantastice făcute în deceniile anterioare de industria militară surprind chiar și pe cei ce au condus cursa înarmărilor. Puterea de foc este atât de mare încât sparge cuirase, distruge forturi de beton armat și ucide tot, inclusiv manevra. Șocat de ploaia de foc a războiului modern, soldatul își caută refugiul în tranșee. Cavaleria – armă de prestigiu a epocilor anterioare – este forțată la pedestrizare. Practic, puterea de foc a armamentului modern îi anunța sfârșitul, dar ea va mai fi menținută, în virtutea tradiției, câteva decenii. Pe Frontul de Vest, frontul unde se înfruntă tehnica de luptă cea mai modernă din lume, rămâne imobil patru ani, până când tot creațiile industriei militare repun în mișcare frontul. Vehicule blindate, capabile să străbată câmpul de luptă sub focul mitralierei și artileriei, și avioane purtătoare de bombe, capabile să

neutralizeze inamicul lovindu-l de sus, repun manevra în drepturi. În primăvara anului 1918 ambele tabere erau echilibrate din punctul de vedere al tehnicii de luptă. Va câștiga cea care va arunca în luptă o cantitate mai mare de armament modern, beneficiind de superioritate în producția industrială și potențialul uman.

Al Doilea Război Mondial va fi un război al manevrei, dar al manevrei permise de gradul de modernitate al tehnicii de luptă, grad ce va cunoaște fluctuații în fiecare an de conflict. În final, ca și în războaiele epocii moderne, partea care a reușit să aducă mai multă putere de foc (a se citi armament modern) pe câmpul de luptă va ieși victorioasă, în ciuda pregătirii superioare, a dârzeniei, al geniului militar sau al curajului dovedite de partea adversă.

Mai aproape de zilele noastre, în războaiele din Irak și Afganistan, eficiența armamentului modern – precis și devastator - a diminuat atât de mult rolul factorului uman în tranșarea conflictului, încât strategii contemporani vorbesc tot mai mult de viitorul război drept un război al dronelor - vehicule de luptă fără echipaj uman.

Pornind de la această analiză, o evaluare corectă a rolului jucat de o armată în oricare din războaiele moderne trebuie să țină cont în primul rând de tehnica de luptă a acesteia. Studiul unei armate moderne este mai ales un studiu al armamentului ei și Armata Română a celui de-Al Doilea Război Mondial nu poate face excepție.

Un studiu amplu asupra înzestrării tehnice a unei armate comparată cu sarcinile trasate sau posibilitățile adversarului pot genera concluzii importante care să pună într-o lumină nouă toți factorii de care această armată depinde: factorul decizional politic, factorul decizional militar, factorul economic și factorul social. Pe lângă redefinirea rolului armatei române în campania din răsărit și percepția ei ca forță combativă în mediile externe, această carte vizează o înțelegere mai bună asupra a ceea ce a însemnat armata și gândirea militară română în cea mai dramatică perioadă a existenței ei.

Lucrarea de față reprezintă rodul unui efort susținut, pe perioada a trei ani, în țară și în străinătate. Deși are un singur autor, acesta nu ar fi putut realiza mare lucru fără sprijinul complet și dezinteresat al unor oameni deosebiți, români, germani și francezi, academicieni și ambasadori, militari și profesori, ingineri și colecționari. Ar fi necesară o lucrare întreagă să-i amintesc așa cum merită pe fiecare. Țin totuși să menționez pe câțiva, cu speranța ca cei omiși să nu se supere...au trecut mai mulți ani și memoria umană nu e perfectă.

Fiind vorba de o lucrare de doctorat, realizarea ei în condiții optime de cercetare nu ar fi fost posibilă fără eforturile echipei Școlii Doctorale ale Universității „Valahia” din Târgoviște. Implementarea Proiectului cofinanțat din Fondul Social European prin *Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 Investește în oameni!* a permis doctoranzilor să studieze în condiții de confort financiar cum generațiile de dinainte nu visaseră vreodată. Ca și în proiectele de cercetare anterioare (licență, disertație), am beneficiat de relația excelentă cu prof. univ. dr. Ion Stanciu, coordonatorul lucrării, istoric de mare clasă înzestrat cu o capacitate de observare și înțelegere a fenomenelor rar întâlnită, împinsă până la metaistorie. Valoarea științifică a lucrării a crescut grație observațiilor atente făcute de prof. univ. dr. Ion Calafeteanu – specialist în relații internaționale în epoca contemporană și prof. univ. dr. Valentin Ciorbea – unul dintre cei mai importanți cercetători ai istoriei navale.

Această lucrare ar fi putut avea un cu totul alt subiect (la momentul respectiv eram implicat în mai multe proiecte privind istoria regimului comunist din România) fără intervenția regretatului academician Florin Constantiniu care, cunoscându-mi pasiunea pentru istoria militară (pe care o alimenta constant cu diverse publicații primite din străinătate), m-a orientat în această direcție.

Fiind vorba de un subiect de istorie militară, observațiile și sprijinul celor mai importanți specialiști în domeniu era absolut obligatorii. Am beneficiat, atât pe parcursul elaborării lucrării, dar și

pe parcursul editării ei de observațiile prof. univ. dr. col. Petre Otu, unul dintre cei mai prolifici istorici militari români, președintele Comisiei Române de Istorie Militară și director adjunct al Institutului pentru Studii Politice de Apărare și Istorie Militară. Domnia sa a avut bunăvoința de a redacta și studiul introductiv la lucrarea de față și de a mă consilia în elaborarea formei ei finale.

Munca de cercetare, efectuată pe parcursul a trei ani în Arhivele Militare Naționale Române, Arhivele Naționale Istorice Centrale, Biblioteca Militară Națională, Biblioteca Central Universitară București, ar fi fost mult mai anevoioasă fără sprijinul generos oferit de prof. univ. dr. col. Alesandru Duțu și de doamnele Luminița Gavra și Andreea Tudor.

Stagiul doctoral la Paris a contat enorm în realizarea cărții de față, constituind o experiență științifică unică. El nu ar fi fost posibil fără sprijinul domnului ambasador Dumitru Preda – el însuși istoric, al doamnei prof. univ. dr Catherine Durandin – coordonatoarea cercetărilor mele la Paris, al domnului inginer Paul Moren – gazda mea și al echipei de la *Institut National des Langues et Civilisations Orientales* din Paris.

Fiind vorba de o lucrare centrată pe armament și tehnică de luptă, prezența unor imagini relevante era obligatorie. Aceasta ar fi fost mult mai săracă fără contribuția generoasă a doamnei Cristina Crăciunoiu – „șefa” Editurii Modelism, care mi-a permis să folosesc frumoasele profile de avioane și nave din Colecția Cristian Crăciunoiu – și a domnului Ion Tinel Mihai, cunoscut colecționar târgoviștean, care mi-a pus la dispoziție numeroase fotografii de epocă.

Nu în ultimul rând, gândurile de mulțumire se îndreaptă către Dan Mărgărit, directorul Editurii Cetatea de Scaun, care a înțeles rapid valoarea lucrării și mi-a oferit cele mai bune condiții la care poate spera un autor.

Stimați colaboratori și prieteni, această lucrare vi se datorează!